MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

DEPARTAMENT POLITYCZNO-EKONOMICZNY

WYDZIAŁ PRASOWY

Nr.73. Nr.7..

Warszawa, dn.28 marca 1928 r.

Przegląd Prasy Z.S.R.R. i emigracji rosyjskiej

TREŚĆ:

PRZEGLĄD PRASY Z.S.R.R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ.

Nr.73. Warszawa, dnia 28/marca 1928 r.

1. POLITYKA ZAGRANICZNA Z.S.R.R. I STOSUNEK DO ZAGADNIEŃ MIĘDZYNAROD.

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

IZWIESTJA z 22/3. Specj.kor. z Warszawy Bratin pisze, iż kandydatura wicepremjera Bartla na Marszałka Sejmu ma wszelkie szanse przejścia. P.P.S. dla zachowania swej fizjonomji opozycyjnej wobec szerokich mas będzie głosowało przeciwko kandydaturze p.Bartla, jednakże by go wypadkiem nie obalić, większa część posłów PPS. pod różnymi pretekstami nie zjawi się na posiedzenie Sejmu w momencie wyboru Marszałka. Część posłów wydelegowana na posiedzenie wystawi demonstracyjnie kandydaturę Daszyńskiego. W ten sposób PPS. uchyli się od odpowiedzialności za wybór wicepremjera Bartla, którego pierwszem zadaniem będzie zmiana regulaminu i zniesienie konwentu senjorów. W kołach rządowych likwidacja konwentu senjorów jako instytucji ułatwiającej międzypartyjne kombinacje, uważana jest za jeden z najważniejszych warunków twórczej pracy nowego sejmu.

W kołach politycznych utrzymują, że nagłe zwolnienie gen. Sikorskiego z armji spowodowane zostało jego książką poświęconą wojnie polsko-sowieckiej, głównie - bitwie nad Wisłą. W pewnych kołach książka ta została przyjęta jako kontrabandowe usiłowanie Sikorskiego przypisania sobie całej zasługi zwycięstwa. Według istniejących praw, wojskowi mogą publikować książki tylko za zezwoleniem Ministra wojny. Zezwolenie takie jest zbyteczne tylko w takim wypadku, jeżeli książka ma charakter podręcznika. Gen.Sikorski skorzystał z książki jednego z franc. wojskowych, która się niedawno ukazała, i nadał swojej książce charakter komentaryjny, mającej znaczenie polityczne. Po ukazaniu się książki wydane zostało rozporządzenie o uwolnieniu generała.

IZWIESTJA z 24/3. Kor. Tassa z Warszawy podaje za Agencją wschodnią wiadomość o nowych masowych aresztowaniach w województwie nowogrodzkiem Aresztowani podejrzani są o należenie do komunistycznej partji zachodniej Białorusi. Według danych policyjnyc. podczas rewizji znaleziono u aresztowanych wezwanie do protestów przeciwko procesowi Hromady.

PROCES HROMADY.

PRAWDA z 25/3. pod tytułem "Zachodnia Białoruś na ławie oskarżonych" wileński kor.Wolski pisze, że po zakończeniu zwycięskiej kampanji wyborczej został wznowiony proces Hromady, który odbywa się głównie przy drzwiach zamkniętych. Widocznie władze polskie uważają, że sprawa Hromady nie może być wykorzystana jako proces agitacyjny na rzecz polskiej idei państwowej. I mają rację - pisze kor. Charakteryzując świadków oskarżenia, wymienia on m.inn. świadka, który przedtem był bandytą, a obecnie jest agentem policji polit. Wbrew woli reżyserów - pisze kor. - proces przyjmuje nie taki obrót, jaki mu chciano nadać. Ramy procesu żywiołowo się rozszerzają, ponieważ na ławie oskarżonych znajdują się nietylko aresztowani, lecz cały przeszło 2 i pół miljonowy naród białoruski, cały ruch wyzwoleńczy Zach.Białorusi, walka o ziemię i wolność włościaństwa białoruskiego, walka narodowa o szkołę, o prawo języka narodowego o książkę i prasę białoruską.

W gmachu wileńskiego Sądu okręgowego toczy się walka historyczna. Młody imperjalizm polski chce w porządku prawnym i sądowym odmówić narodowi białoruskiemu prawa do samoistnego bytu narodowego, chce zabronić mu myślenia i mówienia po białorusku, odmawia mu prawa do ziemi i do rozporządzania się swą dymną chatą. W takiej oto płaszczyźnie toczy się proces.

Kor. przytacza zeznania świadków senatora Bogdanowicza i Trepki, prezesa białorus. Tow. Naukowego. Na sądzie zetknęły się dwie prawdy i dwie sprawiedliwości. To, co jest wyższą prawdą i wyższą miarą sprawiedliwości dla białorusinów w siermięgach, uważane jest za przestępstwo przez obszarników polskich, reprezentowanych na sądzie przez polskich urzędników w czarnych, eleganckich marynarkach.

Korespondencję swą Wolski kończy demagogicznym opisem przewożenia podsądnych z sądu do więzienia. Zresztą - cała jego koresp. ma charakter wybitnie demagogiczny.

PROJEKT SOWIECKI.

IZWIESTJA z 25/3. W art. wst."Nowy i stary świat" przeprowadziwszy różnicę pomiędzy starym światem kapitalistycznym a nowym komunistycznym, piszą z powodu wystąpienia Cushenduna, iż popełnił on zasadniczy błąd, używając starych metod angielskiej dyplomacji, a mianowicie pozwalając sobie na traktowanie przeciwnika lekceważąco i z tupetem. Jest to dowodem, iż politycy brytyjscy nie są w stanie opanować tej sytuacji międzynarodowej, jaką obecnie przeżywamy. Broniąc propozycyj sowieckich dziennik pisze, że siła sowieckiego punktu widzenia zawiera się w tem, iż opiera się on na realnych faktach - na szerokich masach pracujących które doszły już do świadomości, oraz na idei postępu o znaczeniu historycznem. Słabość zaś pozycji zdezorjentowanych państw burżuazyjnych polega na tem, że cała ich argumentacja nie opiera się na rzeczywistym stanie rzeczy i przeciwstawia się wszelkiej logice. Argumentacja ta może wprowadzić w błąd masy pracujące, lecz "w korzeniu swym jest ona zgniła", ponieważ przeciwstawia się interesom większości ludzkości.

Dalej dziennik pisze, że przeciwnicy projektu sowieckiego swoimi argumentami zdyskredytowali wszystkie te fikcje, jakiemi przyjęto operować w Lidze Nar. Skompromitowali statut Ligi, twierdząc, że nie mówi on o rzeczywistem rozbrojeniu; skompromitowali ideę pokojowej rewizji status quo, wypowiadając się za utrzymaniem sił zbrojnych, potrzebnych do obrony traktatu wersalskiego; skompromitowali ideę pokojowego rozstrzygania konfliktu za pośrednictwem Ligi, domagając się dla niej sankcji wojennych; wreszcie skompromitowana została wiara w siły umów międzynarodowych, skoro twierdziło się, że projekt sowiecki nie pokrywa się z zobowiązaniami międzynarodowemi, jak również, idea traktatu wielostronnego, wysuniętego przez Stany Zjednoczone.

Dalej autor broni projektu sowieckiego przed zarzutami, iż miał on na celu zahamowanie sprawy rozbrojenia i skompromitowanie instytucji genewskiej, wyrażając się ze sceptycyzmem o działalności państw kapitalistycznych w dziedzinie rozbrojenia, a podkreślając natomiast szczerą wolę Sowietów w dążeniu do zniesienia zbrojeń, której wyrazem był projekt sowiecki, mający służyć za podstawę pracy pokojowej.

Autor kończy stwierdzeniem, że ZSRR. uosabia nowy czynnik w Historji Swiata i że ma za sobą sympatje miljonowych mas pracujących, wiedząc, że siła jego idei i jego bezpieczeństwa polega nie na ilości kulomiotów, armat, czy dreadnaughtów. Siła państw imperjalistycznych skierowana przeciwko nowym czynnikom w Historji Swiata - jest w olbrzymich zbrojeniach, przy pomocy których mogą one rozstrzygać spory i zagrażać bezpieczeństwu robotniczo-włościańskiego państwa. Nowy i stary świat stanęły przeciwko sobie w Genewie. Nie trudno odgadnąć, po czyjej stronie są interesy olbrzymiej większości ludzkości, po czyjej stronie - Historja.

PRAWDA z 25/3. pisze, że projekt sowiecki przysporzył masę kłopotów wszystkim imperjalistom, którzy chcą pozbyć się delegacji sowieckiej, lecz manewr ten im się nie uda, gdyż Litwinow zgodził się na częściowe rozbrojenie i że w tym sensie delegacja sowiecka złoży Komisji odpowiedni projekt. Oznajmienie to wywołało ogólne zamieszanie. Autor wyraża nadzieję, że i w tym wypadku delegacji sowieckiej uda się zdemaskować delegatów burżuazyjnych, którzy nie chcą żadnego rozbrojenia - ani pełnego, ani

3. ŻYCIE PARTYJNE.

WYKLUCZENIE Z PARTJI KOMUNISTYCZNEJ POD ZARZUTEM ANTYSEMITYZMU.

"PROLETARSKA PRAWDA" z dn. 10.III /Kijów/ podaje, iż podczas wyborów do spółdzielni sowieckiej w Bachmaczu, na Ukrainie, członkowie partji komunistycznej Hołodko, Stecura i Riabenko rozpowszechniali ulotkę, w której nawoływali ludność do zbojkotowania kandydatów żydów. Okręgowy komitet partyjny, do którego wiadomości sprawa ta doszła, wykluczył wszystkich trzech z partji.

STOSUNKI NARODOWOSCIOWE WSROD CZŁONKOW PARTJI.

"IZWIESTJA CYK ZSRR" z dn. 20.III donosi, że specjalna komisja, wyłoniona przez C.K.W. sowietów RSFSR, zbadała stosunki narodowościowe wsród członków partji komunistycznej w sowieckiej republice Kirgizskiej. Badanie to zostało zarządzone wskutek licznych skarg ludności rosyjskiej i ukraińskiej, która oskarżała komunistów kirgizów o lekceważenie praw i interesów rosjan i ukraińców i uprzywilejowanie ludności tubylczej. Wyniki badania potwierdziły te zarzuty: władze lokalne, złożone z kirgizów, odbierały kolonistom rosyjskim i ukraińskim ziemie, pozbawiały ich wody i t.p. Obecnie zarządzone ma być powtórne badanie stosunków w kirgizskiej partji komunistycznej w celu ustalenia powodów waśni narodowościowych wśród członków tej partji.

4. SPRAWY NARODOWOSCIOWE.

OSADNICTWO ŻYDOWSKIE NA DALEKIM WSCHODZIE.

"IZWIESTJA CYK ZSRR" z dn. 21.III podaje,iż w Moskwie odbyło się pod przewodnictwem P.Kalinina posiedzenie prezydjum C.K.W. sowietów RSFSR, zwołane dla wysłuchania sprawozdania komisji do spraw osiedlenia żydów na roli /t.zw."Komzet"./Sprawozdanie to przewiduje osiedlenie 100 tysięcy rodzin żydowskich na roli na terytorjum RSFSR dotychczas wykonano plan ten w 15%. Ponieważ dotychczasowe terytroja, przeznaczone dla celów osadnictwa żydowskiego nie mogą wmieścić wszystkie te gospodarstwa, doszła komisja do wniosku o konieczności osiedlenia 40 tysięcy rodzin żydowskich w okręgu Bir-Bidżańskim na Dalekim Wschodzie. W ciągu najbliższych 5 lat osiedlonych ma być na terytorjum tego okręgu 5tysięcy rodzin żydowskich. Wniosek ten przedstawiono do zatwiedzenia prezydjum C.K.W..Podczas dyskusji,która się na ten temat rozwinęła, oświadczył p.Kalinih, iż żydowska kolonizacja rolna dała doskonałe wyniki, wobec których jej kontynuowanie należy uznać za pożądane. Zgodnie z wnioskiem "Komzetu" uchwaliło prezydjum C.K.W. przystąpić do akcji nad osiedleniem żydów na roli w okręgu Bir-Bidżańskim.

5. ŻYCIE GOSPODARCZE.

PROJEKT BUDOWY KOLEI PRZEZ GORY KAUKAZKIE.

"WŁAST TRUDA" z dn. 11.III /Władykaukaz/ podaje, że w Rostowie n/Donem odbyło się zebranie członków oddziału rostowskiego wszechsowieckiej asocjacji inżynierów. Na tem zebraniu wysłuchano referatu inż. Feldts w sprawie budowy linji kolejowej przez góry Kaukazkie. Sprawa ta była poruszana od 50 lat, nie została jednak dotychczas urzeczywistniona. Obecnie opracowano projekt budowy kolei elektrycznej przez góry na przestrzeni 257 klm. przez Besłan-Mamisoh-Oni-Kchał-Senaki. Budowa tej linji kolejowej kosztować ma 100 miljonów rubli złotych. Jej urzeczywistnienie wprowadzi znaczne udogodnienia w komunikacji pomiędzy Zakaukazjem a resztą ZSRR, skróci bowiem drogę do granicy Persji o 850 klm. zaś drogę do granicy Turcji - o 190 klm.

PROJEKT WIELKIEJ LINJI LOTNICZEJ.
"WŁAST TRUDA" z dn. 8.III podaje, iż miarodajne koła sowieckie interesują się zagadnieniem organizacji stałej komunikacji "transeurazyjskiej przez całe terytorjum ZSRR od granicy zachodniej do granicy wschodniej. Chodzi przedewszystkiem o utworzenie ułatwionej komunikacji dla ściśle "eurazyjskich" obszarów północnego ZSRR. Ponieważ komunikacja morska wzdłuż wybrzeży północnych ZSRR z Europy do Azji nie jest możliwa, olbrzymie bogactwa naturalne północnego ZSRR nie mogą być należycie wyzyskane. Wynika z tego konieczność zastąpienia komunikacji morskiej przez komunikację powietrzną. W Niemczech powstały dwa projekty organizacji tej komunikacji. Pierwszy z tych projektów przewiduje zastosowanie statków powietrznych systemu "Zeppelin". Autorem tego projektu jest lotnik niemiecki Bruns, który opracował trzy warjanty wielkich "transeurazyjskich" powietrznych linij komunikacyjnych: z Berlina do Władywostoku, z Berlina do Tokio oraz z Berlina do Pekinu. Jeden z tych projektów przeprowadza trasę lotów przez Leningrad. Jest to z punktu widzenia sowieckiego projekt najciekawszy, bowiem najbardziej odpowiadający potrzebom komunikacyjnym ZSRR. Projekt ten przewiduje również zatrzymanie się statków powietrznych w Turuchańsku. Zatrzymanie to, w razie urzeczywistnienia projektu, ułatwiło by znakomicie rozwój gospodarczy i kulturalny tej odległej części terytorjum sowieckiego. Drugi projekt "transeurazyjskiej" komunikacji powietrznej opracowało niemieckie towarzystwo lotnicze "Luft-Hansa". Projekt ten przewiduje komunikację lotniczą z Berlina przez Moskwę do Władywostoku, Pekinu i Tokio za pomocą samolotów handlowych, zdatnych do rozwinięcia szybkości 130 klm. na godzinę. Komunikacja miała by się odbywać wzdłuż kolei syberyjskiej z zatrzymaniami we wszystkich większych miastach Syberji.

NOWE PRZEPISY WALUTOWE W ZSRR.
"IZWIESTJA CYK ZSRR" z dn. 22.III donosi, że prezydjum C.K.W. Sowietów ZSRR zatwierdził nowe przepisy walutowe, dotyczące wywozu i wwozu waluty sowieckiej i obcej, innych środków płatniczych, metalów i kamieni drogocennych z granic ZSRR. Przepisy te przewidują, iż każda osoba, która opuszcza legalnie granice ZSRR wywieźć może ze sobą równowartość 300 rubli w walucie obcej i dewizach obcych, oraz w metalach i kamieniach drogocennych. Sowiecki Bank Państwa sprzedaje do tej wysokości waluty obce osobom, które przedstawią Bankowi należycie wystawione paszporty zagraniczne. Wywóz biletów bankowych Banku Państwa ZSRR, biletów zdawkowych skarbu oraz monet i bilonu ZSRR oraz dewiz i innych dokumentów płatniczych, wystawionych w walucie sowieckiej, zostaje zabroniony. Nie dotyczy to wywozu czeków w walucie sowieckiej, wystawionych na rachunki bieżące w sowieckich instytucjach kredytowych, utworzone dla celów rozrachunków, które wypływają z zewnętrznych obrotów handlowych ZSRR. Import walut i dewiz obcych do ZSRR zostaje dozwolony bez wszelkich ograniczeń. Natomiast import biletów bankowych Banku Państwa ZSRR oraz waluty sowieckiej we wszystkich postaciach zostaje zabroniony z wyjątkiem wypadków, w których udowodniony będzie wywóz tej waluty z granic ZSRR przed dniem 1 sierpnia 1926 r.. Nie dotyczy to wystawionych w walucie sowieckiej weksli, wywiezionych z granic ZSRR za zgodą sowieckich urzędów walutowych /tego rodzaju weksle reimportowane być mogą do ZSRR niezależnie od terminu wywozu ich z granic ZSRR. Przekazywanie wszelkiej waluty z granic ZSRR oraz do ZSRR odbywać się może za pośrednictwem sowieckich urzędów pocztowych, Banku Państwa oraz instytucyj kredytowych, prawnie do tego powołanych. Ominięcie tych instytucyj przy przekazach pieniężnych zarówno z granic ZSRR jak i do ZSRR zostaje wzbronione.

6. POLITYKA SOCJALNA I ZAWODOWA.

ODEBRANIE ZIEMI "KUŁAKOM" NA UKRAINIE SOWIECKIEJ.
"KOMUNIST" z dn. 18.III /Charków/ donosi, że komisarz ludowy rolnictwa USRR Szlichter zapowiedział podczas obrad sesyj C.K.W. USRR odebranie ziemi "kułakom" na Ukrainie. Projektowane jest odebranie 50 tysięcy hektarów, które przekazane będą niezamożnemu włościaństwu.

10. NOTATKI I INFORMACJE.

NOMINACJA PREZESA ORMIAŃSKIEJ RADY KOMISARZY LUDOWYCH.

"IZWIESTJA CYK ZSRR" z dn. 23.III donosi, że C.K.W. sowietów republiki ormiańskiej mianowało p. Ter-Gabryelanca na stanowisko prezesa rady komisarzy ludowych tej republiki.

NAPAD NA PREZESA GIEŁDY PRACY W MIŃSKU.

IBIDEM podaje, że w Mińsku dokonano zamachu na życie prezesa giełdy pracy, komunisty Greczko. Zamachu dokonał bezrobotny Matuckiewicz, który w odpowiedzi na propozycje objęcia posady dozorcy w więzieniu mińskiem, uderzył Greczko nożem. Prezes giełdy pracy raniony został w rękę. Matuckiewicza aresztowano.

DYMISJA P.SWIDERSKIEGO.

"PRAWDA" z dn. 23 donosi, iż rada komisarzy ludowych RSFSR udzieliła dymisji dotychczasowemu zastępcy komisarza ludowego rolnictwa RSFSR p.Świderskiemu.

NOWE PRZEPISY O WYZSZYCH UCZELNIACH SOWIECKICH.

IBIDEM donosi, że komisarjat ludowy oświaty zatwierdził przepisy w sprawie przyjmowania obywateli sowieckich w skład słuchaczów wyższych uczelni sowieckich. Przepisy te wprowadzają między innemi, obowiązek dostarczania przepisowych dokumentów w oryginale, nie zaś w odpisach, jak to dotychczas praktykowano. Ma to na celu uniemożliwienie zgłaszania kilku podań o zaliczenie w skład słuchaczów do kilku wyższych uczelni przez jednego petenta jednocześnie. Pewna część miejsc w wyższych uczelniach zostaje zarezerwowana dla osób, które ukończyły fakultety robotnicze, zostały delegowane przez władze sowieckie lub pochodzą z narodowości kulturalnie zacofanej. Wszystkie inne miejsca zostają podzielone pomiędzy osoby, które zgłosiły się bezpośrednio do danej wyższej uczelni i zdały egzamina wstępne. Władzom uczelni przysługuje prawo udzielania pierwszeństwa przy zaliczaniu do składu słuchaczów uczelni osobom, których pochodzenie udowadnia przynależność do proletarjatu. Osoby, które ukończyły uczelnie średnie i pozostawały w ciągu przynajmniej 3 lat na stanowisku nauczycielów ludowych, zaliczane są w skład słuchaczów wyższych uczelni pedagogicznych po zdaniu egzaminu z "politgramoty" /wiedza polityczna/. Egzamina wstępne do wyższych uczelni sowieckich odbywać się mają corocznie w sierpniu.

ZAPROSZENIE PROF. FRANKA DO KOWNA.

"WOZROZDIENJE" z dn. 20.III /Paryż, pismo o kierunku umiarkowano-monarchistycznym/ podaje, że znany uczony rosyjski prof. Frank otrzymał od uniwersytetu litewskiego w Kownie zaproszenie do wygłoszenia kilku wykładów na temat "Kryzys Europy a przyszłość Rosji"